

Fiscaal Juridische Actualiteiten

Informatiebulletin over de eigen woning en inkomensvoorzieningen

Nummer 233 – december 2022

Inhoud

Fiscaal Juridische Signalen

• Fiscale en sociale cijfers 2023	1
• Voortgangsbrief werken met en als zelfstandige(n)	2
• Vragen en antwoorden rechtsherstel box 3	2

Vraag van de maand

• Buitenlandbijdrage Zvw	3

Wetgeving en beleid

• Wijziging premiesplitsingsbesluit	4
• Memorie van Antwoord Belastingplan 2023	4
• Artikelsgewijze behandeling Wet toekomst pensioenen in Tweede Kamer	5

Jurisprudentie

• Lijfrentetermijnen belast	6
• Stakingslijfrentepremie alleen aftrekbaar bij overdracht onderneming	7
• Belaste pensioenaanspraak door uit de hand gelopen rekening-courantkrediet	8
• Niet samenwonende gehuwden zijn elkaars fiscaal partner	9
-

Fiscaal Juridische Signalen

Fiscale en sociale cijfers 2023

[Ministerie van Financiën nieuwsbericht 20 december 2022](#)

Het ministerie van Financiën heeft de fiscale cijfers voor 2023 gepubliceerd. Eerder [publiceerde](#) het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid al de sociale cijfers voor 2023. Aan de hand daarvan hebben wij het overzicht 'Fiscale en sociale cijfers 2023' opgesteld.

Op 20 december 2022 heeft het ministerie van Financiën een overzicht van de belangrijkste fiscale wijzigingen per 1 januari 2023 gepubliceerd. Wij hebben een overzicht gemaakt met de fiscale en sociale cijfers zoals die vanaf 1 januari 2023 van toepassing zijn. Dit overzicht treft u als bijlage bij deze nieuwsbrief aan.

Voortgangsbrief werken met en als zelfstandige(n)

In de voortgangsbrief gaan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de staatssecretaris van Financiën in op de voorgenomen maatregelen op het gebied van werken met zelfstandigen en werken als zelfstandige.

[Brief van 16 december 2022, kenmerk 2022-0000292130](#)

In een voortgangsbrief aan de Tweede Kamer schetsen de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de staatssecretaris van Financiën, Fiscaliteit en Belastingdienst, de maatregelen die het kabinet van plan is in te voeren ten aanzien van werken met zelfstandigen en werken als zelfstandige. Het kabinet zet in op:

1. Lijn 1: Er moet een gelijk spelveld komen tussen contractvormen.
2. Lijn 2: Er moet meer duidelijkheid komen wanneer gewerkt wordt als werknemer dan wel als zelfstandige.
3. Lijn 3: De handhaving op schijnzelfstandigheid moet worden verbeterd.

Ten aanzien van de eerste lijn zijn al stappen gezet in het Belastingplan 2023 met de versnelde afbouw van de zelfstandigenaftrek en de afschaffing van de fiscale oudedagsreserve. Daarnaast wordt de verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering (AOV) voor zelfstandigen nader uitgewerkt. Voor wat betreft deze verplichte AOV zal in het eerste kwartaal 2023 nadere informatie volgen. Tegelijkertijd wordt het wetgevingsproces ingezet.

Vragen en antwoorden rechtsherstel box 3

Na het webinar 'Box 3 rechtsherstel' van 25 augustus 2022 heeft de Belastingdienst vragen van fiscale dienstverleners en haar antwoorden hierop gepubliceerd.

[Vragen en antwoorden webinar box 3 rechtsherstel \(Forum Fiscaal Dienstverleners\)](#)

De vragen antwoorden zijn te vinden op het openbare gedeelte van de site Forum Fiscaal Dienstverleners (FFD). Een aantal vragen heeft de Belastingdienst nog niet beantwoord. Als deze antwoorden gegeven zijn, worden ze ook geplaatst op de site van FFD.

Belang voor de praktijk

Mede ter ondersteuning aan belastingadviseurs die klanten bijstaan in het rechtsherstel over box 3-inkomen zijn vragen ingedeeld in categorieën en van een antwoord voorzien.

Behalve rechtsherstel is er ook een gewijzigde box 3-heffing voor de komende jaren ([Overbruggingswet box 3](#)). Nog lang niet alles is uitgekristalliseerd over deze nieuwe box 3-heffing. We noemen twee recente discussies:

1. Valt een tegoed op een derdenrekening bij een notaris onder banktegoeden (rendementspercentage 0,01% (2022)) of onder overige bezittingen (rendementspercentage 6,17% (2023))?
2. Moet het effectieve rendementspercentage bij fiscale partners per partner of gezamenlijk worden berekend? In het eerste geval is toerekening van de rendementsgrondslag aan de partner met het laagste effectieve rendementspercentage fiscaal aantrekkelijk. De staatssecretaris is overigens van mening dat het gezamenlijk moet worden berekend.

Vraag van de maand

Buitenlandbijdrage Zvw

Vraag

Ik ontvang een lijfrente-uitkering van Nationale-Nederlanden. Ik ben dit jaar geëmigreerd naar Frankrijk. Mijn adviseur heeft een verdragsverklaring van de Belastingdienst geregeld. Op grond daarvan hoeft Nationale-Nederlanden helemaal geen inhoudingen meer te doen. Toch gebeurt dat wel. Waarom doen jullie dat? En hoe krijg ik mijn geld weer terug? De Belastingdienst geeft niet thuis.

Antwoord

Nationale-Nederlanden is, net als elke andere lijfrente- en pensioenuitvoerder verplicht loonheffing in te houden op lijfrente-uitkeringen. De loonheffing bestaat uit een aantal componenten:

- Loonbelasting
- Premies volksverzekeringen. Dat zijn de AOW-, Anw- en Wlz-premies; en
- Bijdrage Zorgverzekeringswet (Zvw).

Bij emigratie naar het buitenland kan de inhoudingsplicht geheel of gedeeltelijk vervallen. In uw geval – emigratie naar Frankrijk – hoeft Nationale-Nederlanden inderdaad geen loonbelasting, premies volksverzekeringen en bijdrage Zorgverzekeringswet meer in te houden en af te dragen aan de Belastingdienst. Dat doen wij ook niet meer. In de door uw adviseur overlegde verdragsverklaring staat echter het volgende:

“Ondanks dat u niet verplicht verzekerd bent voor sociale zekerheid in Nederland, kan er een buitenlandbijdrage Zvw op uw inkomen worden ingehouden. Deze bijdrage wordt vastgesteld door en afgedragen aan CAK (voorheen Zorginstituut Nederland).”

Hoe zit dat nu? U bent geëmigreerd naar Frankrijk. U bent dan wettelijk verplicht zich te verzekeren voor ziektekosten via het CAK. Aan het CAK betaalt u dan deze zogeheten ‘buitenlandbijdrage Zvw’, ook wel verdragsbijdrage, CAK-bijdrage of pseudo-bijdrage Zvw. Het CAK verlangt van ons dat wij (een deel) van deze bijdrage inhouden op uw uitkeringen en aan het CAK afdragen. Wij doen dat niet uit eigen beweging, maar alleen en voor zover het CAK daarom vraagt.

De buitenlandbijdrage moet worden onderscheiden van de ‘gewone’ bijdrage Zorgverzekeringswet. Dat is iets anders. Hof Den Bosch heeft dat recentelijk in een procedure nog maar eens bevestigd ([Hof Den Bosch 28 september 2022, ECLI:NL:GHSHE:2022:3290](#)). U bent deze bijdrage verschuldigd.

Terugvragen bij de Belastingdienst is niet aan de orde, want de Belastingdienst heeft de bijdrage ook niet ontvangen. Terugvragen bij het CAK is evenmin aan de orde, want u bent deze verschuldigd voor uw verzekering tegen ziektekosten in Frankrijk. Er is één uitzondering. Als er in totaal meer is afgedragen aan verdragsbijdrage dan u verschuldigd bent, krijgt u dit meerdere van het CAK terug. Nationale-Nederlanden staat hier buiten. Wij zijn verplicht in te houden en af te dragen aan het CAK als deze daarom vraagt.

Meer informatie over de zorgverzekering voor gepensioneerden in het buitenland via het CAK kunt u [hier](#) vinden.

Wetgeving en Beleid

Wijziging premiesplitsingsbesluit

Op 2 december 2022 is het premiesplitsingsbesluit gewijzigd.

[Besluit van 23 november 2022, nr. DGBD 267621](#)

Dit besluit wijzigt [het besluit van 14 december 2010, nr. DGB2010/873M](#), het premiesplitsingsbesluit. Volgens het besluit uit 2010 kan de premie-incasso bij meerdere premieplichtigen uit praktische overwegingen met één incasso gedaan worden. De staatssecretaris stelt daarbij als voorwaarde dat de premieplichtigen bij de aanvraag een voorgeschreven incassoverklaring afleggen. Na elke mutatie diende de verklaring opnieuw gedaan te worden. Dat laatste is gewijzigd. Bij een mutatie hoeft de verklaring niet opnieuw afgelegd te worden, tenzij de mutatie ertoe leidt dat de eerdere verklaring geen waarde meer heeft.

Belang voor de praktijk

Een verzekeringsuitkering door overlijden is volgens [art. 13 SW 1956](#) een fictieve erfrechtelijke verkrijging en belast voor zover de verkrijging kan worden toegerekend aan een onttrekking aan het vermogen van de erflater. Om erfbelasting te voorkomen is het dus van belang dat de premie voor de uitkering niet aan het vermogen van de erflater is onttrokken. Voor de vraag of iets is onttrokken aan het vermogen van de erflater is onder meer van belang dat het duidelijk is welke premie voor rekening van welke persoon komt. Uiteraard dient het huwelijksgoederenregime de premiesplitsing wel te ondersteunen. Als een verzekeringsovereenkomst meerdere premieplichtigen bevat kan de premie onder voorwaarden van één rekening geïncasseerd worden. De premieplichtigen moeten volgens § 2.2.1 van [het premiesplitsingsbesluit](#) bij de aanvraag verklaren dat:

- *Alle premieplichtigen akkoord gaan dat de premie wordt geïncasseerd bij de (eerste) verzekeringnemer*
- *De premieplichtige voor het overlijdensdeel de verzekeraar verzoekt zich voor de incasso van zijn premie te richten tot de (eerste) verzekeringnemer. De (eerste) verzekeringnemer verklaart daarmee akkoord te zijn.*

Door de wijziging van het premiesplitsingsbesluit hoeft de verklaring niet meer bij elke mutatie opnieuw afgegeven te worden. Deze blijft gelden. Wanneer de mutatie echter een wijziging van de verzekeringnemer en/of premiebetaler inhoudt, dan vervalt de oude verklaring. In dat geval moet de incassoverklaring opnieuw afgegeven worden.

Memorie van Antwoord Belastingplan 2023

De staatssecretaris van Financiën heeft op 25 november 2022 een memorie van antwoord aan de Eerste Kamer gestuurd waarin hij ingaat op vragen van Kamerleden over het Belastingplan 2023.

[Memorie van antwoord Belastingplan 2023, vergaderjaar 2022/23 I, 36202, E](#)

In onze nieuwsbrief special 'Prinsjesdag 2022 en belastingmaatregelen' hebben wij aandacht besteed aan de maatregelen zoals die in het Belastingplan 2023 zijn opgenomen. Staatssecretaris Van Rij gaat in de memorie van antwoord uitgebreid in op het inkomensbeleid voor 2023. Daarnaast geeft hij een nadere toelichting op de maatregelen in de inkomsten- en vennootschapsbelasting. Daarvan bespreken wij er drie.

Uitfaseren oudedagsreserve

Vanuit de Eerste Kamer is de vraag gekomen welke mogelijkheden ondernemers hebben na de afschaffing van fiscale oudedagsreserve. Van Rij geeft aan dat het voorstel Wet toekomst pensioenen twee concrete maatregelen kent om pensioenopbouw voor zelfstandigen te faciliteren:

- De verruiming van de lijfrentepremieaftrek
- De experimenteerruimte voor ondernemers om vrijwillig een tweede pijler pensioen op te bouwen.

Verlagen zelfstandigenaftrek

Een aantal Kamerleden maakt zich zorgen over de mogelijk nadelige gevolgen van de afbouw van de zelfstandigenaftrek voor zelfstandigen. De staatssecretaris geeft aan dat zelfstandigen weliswaar nadeel ondervinden van de verlaging van de zelfstandigenaftrek, maar dat zij profiteren – tot een bepaald inkomen – van de verhoging van de arbeidskorting en de aanpassingen in de tarieftabel.

In antwoord op de vraag of het de verwachting is dat het aantal zelfstandigen zal afnemen als gevolg van de afbouw van de zelfstandigenaftrek geeft Van Rij aan dit niet in de lijn der verwachting ligt. Daarbij wijst hij op de tendens van een toenemend aantal zelfstandigen, ondanks de reeds ingezette afbouw van de zelfstandigenaftrek.

Middelingsregeling

Eerste Kamerleden hebben de staatssecretaris ook kritisch bevraagd over de voorgenomen afschaffing van de middelingsregeling. Van Rij geeft aan de regeling al geruime tijd bestaat en dat er relatief beperkt gebruik van wordt gemaakt. Daarnaast stelt hij dat als gevolg van de invoering het tweeschijvenstelsel het merendeel van de belastingplichtigen geen progressienadeel meer ondervindt.

Belang voor de praktijk

Ook zonder oudedagsreserve en met minder zelfstandigenaftrek blijven er voldoende fiscale voordelen verbonden aan het zelfstandig ondernemerschap. De belangrijkste regeling is waarschijnlijk de MKB-winstvrijstelling op grond waarvan 14% van de winst onbelast blijft.

Wij geloven niet dat zelfstandigen straks massaal gebruik gaan maken van de experimenteerruimte. Een oudedagsvoorziening opbouwen kunnen zelfstandigen namelijk al veel langer, via lijfrentevoorzieningen. Het valt niet in te zien waarom de toegang tot tweedepijlerpensioen straks voor ondernemers het verschil gaat maken.

Artikelsgewijze behandeling Wet toekomst pensioenen Tweede Kamer

De Tweede Kamer heeft gekozen voor een artikelsgewijze behandeling van de Wet toekomst pensioenen.

[Verslag Wet toekomst pensioenen 2 december](#) en [Verslag Wet toekomst pensioenen 5 december](#)

Op 15 november 2022 is een meerderheid van de Tweede Kamer in een procedurevergadering akkoord gegaan met het afstoffen van een oud instrument om een wetsvoorstel te bespreken, dat al sinds de jaren '90 niet meer is gebruikt: de artikelsgewijze behandeling. Dit voorstel was al meerdere malen door Omtzigt bepleit. De artikelsgewijze wetgevingsoverleggen zijn op 2 december ([verslag Wet toekomst pensioenen 2 december](#)) en 5 december ([Verslag Wet toekomst pensioenen 5 december](#)) gehouden. Vooruitlopend hierop is op 25 november aan minister Schouten een [verzoek reactie schriftelijke inbreng](#) gepresenteerd van de rapporteurs die ten behoeve van deze artikelsgewijze wetgevingsoverleggen zijn aangesteld. Deze inbreng bestond uit circa 250 vragen van overwegend technische aard die zijn onderverdeeld in vier blokken:

1. Contract
2. Transitie
3. Nabestaandenpensioen
4. Overige vragen

De vragen zijn op 30 november schriftelijk beantwoord door de minister: [Beantwoording vragen van de rapporteurs over de Wet toekomst pensioenen](#). Voor zover de schriftelijke beantwoording van de vragen niet voldoende werd geacht, werden deze nog een dunnetjes opnieuw voorgelegd aan minister Schouten tijdens de wetgevingsoverleggen van 2 december en 5 december 2022.

Belang voor de praktijk

Het valt uiteraard buiten het bestek van deze nieuwsbrief om alle 250 vragen en de reacties hierop toe te lichten. Hiervoor verwijzen wij naar de hierboven genoemde documenten en verslagen.

Er zijn vragen gesteld die inzicht geven in leemtes waarin het wetsvoorstel nog niet voorziet en die nu gerepareerd gaan worden. In het wetsvoorstel zijn bijvoorbeeld wel maatregelen opgenomen voor situaties waarin iemand ongewild ongedekt is, zoals de (standaard) uitloopdekking, dekking tijdens WW en de mogelijkheid van vrijwillige voortzetting, maar niet voor de periode waarin een deelnemer in de Ziektewet zit. En sommige vragen geven aanleiding tot nader onderzoek, zoals bijvoorbeeld de vraag waarom de restitutiemogelijkheid bij partnerpensioen onder de voorgestelde wetgeving niet mogelijk wordt gemaakt.

De bedoeling van de artikelsgewijze behandeling van het wetsvoorstel is dat het voorstel uiteindelijk toch weer brede steun krijgt vanuit de Tweede Kamer. Het vertrouwen in deze volgens het Kamerlid Omtzigt 'onzorgvuldige' wet is immers door alle kritiek van de afgelopen tijd gedaald tot ver onder het vriespunt.

Aanvankelijk was de hoop van het Kabinet dat nog voor de Kerst gestemd zou kunnen worden over het wetsvoorstel zodat de wet vanaf volgend jaar in zou gaan. Al eerder heeft minister Schouten aangekondigd de ingangsdatum uit te stellen naar 1 juli 2023. De Tweede Kamer stemt op 22 december over het wetsvoorstel. De beoogde ingangsdatum van 1 juli 2023 blijft dan ook ongewijzigd.

Jurisprudentie

Lijfrentetermijnen belast

Gerechtshof Arnhem oordeelt dat de lijfrentetermijnen volledig tot het belastbaar inkomen uit werk en inkomen dienen te worden gerekend, ondanks dat de man stelt dat hij de premies niet in aftrek heeft gebracht.

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 9 november 2021, ECLI:NL:GHARL:2021:10463](#)

De man sluit in 1997 een gerichte lijfrente af met een looptijd van 15 jaar. Hij betaalt de eerste 6 jaar jaarlijks premie en daarna niet meer. In 2012 is de aanspraak omgezet in een direct ingaande tijdelijke oudedagslijfrente. De jaarlijks ontvangen bedragen neemt de man niet in zijn aangiften op. De belastinginspecteur toont aan dat de man in de periode 1999-2002 lijfrentepremies in aftrek heeft gebracht en betreft de termijnen volledig in de heffing. Over de aanslagen 2012, 2013 en 2014 heeft hetzelfde hof drie jaar eerder een oordeel gevelde en de man in het ongelijk gesteld ([Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 4 september 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:7862](#)). Ook tegen aanslagen 2015 en 2016 tekent hij bezwaar en (hoger) beroep aan.

De man stelt dat de lijfrentetermijnen ten onrechte in de heffing zijn betrokken. Hij onderbouwt zijn standpunt met verschillende gronden. Hij meent dat de premies niet aftrekbaar waren, omdat de verzekering een beleggingsverzekering was. Hij betoogt dat de in aftrek gebrachte bedragen geen lijfrentepremies waren, maar kosten voor hotelovernachtingen in Duitsland in verband met werkzaamheden aldaar. Ook stelt hij dat verruiming van de saldomethode moet worden toegepast op grond van [het besluit van 29 juni 1990, nr. DB90/3579](#). De rechter oordeelt dat de man niet is geslaagd in zijn bewijslast en stelt de man in het ongelijk.

Belang voor de praktijk

De hoofdregel is dat lijfrentetermijnen volledig belast zijn. De premie of inleg daarvoor is aftrekbaar. Heeft iemand de premie of inleg niet of niet volledig in aftrek gebracht, dan kan een beroep gedaan worden op [art. 3.107a Wet IB 2001](#). In deze bepaling is de zogenaamde beperkte saldomethode opgenomen. Op grond van deze bepaling is geen belasting verschuldigd over (de som van) niet-afgetrokken premies of inleg. De tot 2010 betaalde premie/inleg kan volledig worden betrokken in de saldomethode ([art. 10a.6 Wet IB 2001](#)), de vanaf 2010 betaalde premie/inleg maximaal tot een bedrag van € 2.269 per jaar. De belastingplichtige moet bewijzen dat de premie/inleg betaald is, maar niet in aftrek gebracht. Hij doet dit door overlegging van de belastingaangiften en aanslagen van de betreffende belastingjaren. Zie ook [Hebt u niet alle premies of storting afgetrokken in uw aangifte? \(belastingdienst.nl\)](#).

Stakingslijfrentepremie alleen aftrekbaar bij overdracht onderneming

Hof Den Bosch oordeelt dat de lijfrentepremie in verband met afstorten van stakingswinst en een fiscale oudedagsreserve betaald aan een BV niet aftrekbaar is. De stakende ondernemer slaagt er niet in om aannemelijk te maken dat de lijfrente is bedongen als tegenprestatie voor de overdracht van zijn onderneming aan de betreffende BV.

[Hof Den Bosch 19 oktober 2022, ECLI:NL:GHSHE:2022:4036](#)

Een man besluit in 2013 om zijn aandeel in een maatschap te verkopen aan C BV. Voor een deel van de gerealiseerde stakingswinst en de opgebouwde oudedagsreserve bedingt hij een lijfrente van A BV. Hij trekt de koopsom voor deze lijfrente er grootte van € 400.000 af bij zijn aangifte inkomstenbelasting. De inspecteur weigert de aftrek en corrigeert de aangifte. Ter onderbouwing van de correctie wijst hij op het bepaalde in [art. 3.126, lid 1, onderdeel a, ten tweede, Wet IB 2001](#). Premies voor lijfrenten worden onder meer in aanmerking genomen als zij zijn verschuldigd aan een in Nederland gevestigd lichaam, onder de voorwaarde dat de lijfrenten zijn bedongen als tegenprestatie voor de (gedeeltelijke) overdracht van een onderneming.

Hof Den Bosch oordeelt dat de man er niet in slaagt om aannemelijk te maken dat overdracht van de onderneming heeft plaatsgevonden aan A BV, de BV waarbij hij de lijfrente heeft bedongen. De onderneming – het maatschapsaandeel – is immers overgedragen aan C BV. Er is dan ook geen lijfrente bedongen als tegenprestatie voor een overdracht. De rechter stelt de inspecteur in het gelijk.

Belang voor de praktijk

Voor zelfstandig ondernemers zijn er bijzondere mogelijkheden voor een lijfrentevoorziening. Eén van deze mogelijkheden is om stakingswinst om te zetten in een lijfrenteaanspraak. Dit wordt ook wel de regeling van de stakingslijfrente genoemd. Deze regeling blijft onder de Wet toekomst pensioenen bestaan, ondanks dat de mogelijkheden van pensioenopbouw voor zelfstandig ondernemers aanzienlijk worden verbeterd. Van deze faciliteit kan alleen gebruik gemaakt worden voor zover er winst wordt behaald bij of met het staken van (een gedeelte van) de onderneming. Tot de stakingswinst behoren onder andere:

- gerealiseerde stille reserves (= de verkoopwinst op de verschillende activa);
- gerealiseerde goodwill;
- door de staking vrijgevallen oudedagsreserve.

De stakingswinst is in beginsel regulier belast. De belastingheffing kan daarbij oplopen tot 49,5%. Wel kan er bij staking gebruik worden gemaakt van de zogenaamde stakingsaftrek van in beginsel € 3.630. Daarnaast kan gebruik worden gemaakt van de MKB-winstvrijstelling. Deze vrijstelling bedraagt 14% van de winst die is verminderd met de ondernemersaftrek.

Belastingheffing ineens kan (gedeeltelijk) voorkomen worden door de stakingswinst om te zetten in een lijfrente. De stakingslijfrente kan zijn vormgegeven als een (tijdelijke) oudedagslijfrente en/of een nabestaandenlijfrente. De stakingswinst kan worden afgestort op een 'gewone' lijfrenterekening, zoals de rekening [Aanvullende PensioenOpbouw](#) (APO) en/of de rekening [Aanvullende PensioenUitkering](#) (APU) van Nationale-Nederlanden.

De hoogte van de aftrek is gemaximeerd en aan voorwaarden verbonden.

1. Er geldt een maximum van € 510.970 (2023) als de ondernemer bij staking maximaal 5 jaar jonger is dan de AOW gerechtigde leeftijd of voor minimaal 45% arbeidsongeschikt is en de lijfrente-uitkeringen binnen 6 maanden na staking ingaan.
2. Er geldt een maximum van € 255.495 (2023) als de ondernemer bij staking maximaal 15 jaar jonger dan de AOW-gerechtigde leeftijd is of, indien hij jonger is, de lijfrentetermijnen direct ingaan.
3. Er geldt een algemeen maximum van € 127.755 (2023)

De bovengenoemde bedragen moeten worden verminderd met de aanspraken op grond van een pensioenregeling die de ondernemer als zelfstandig ondernemer heeft opgebouwd, Wet IOAZ, bedrijfsbeëindigingsstamrechten, de oudedagsreserve bij het begin van het kalenderjaar, de eerder

gebruikte jaarruimte en reserveringsruimte. Ook moet een eerder gebruikte omzetting van stakingswinst in mindering worden gebracht. De mogelijkheid tot aftrek geldt per ondernemer en niet per staking.

Het is mogelijk dat de ondernemer komt te overlijden. Ook bij overlijden is er sprake van staking (in fiscale zin). De nabestaanden van de ondernemer kunnen dan de stakingswinst omzetten in een direct ingaande stakingslijfrente onder de hiervoor beschreven voorwaarden. Aanvullend moet in de lijfrenteovereenkomst worden vermeld dat een beroep wordt gedaan op [art. 3.131 Wet IB 2001](#). Nationale-Nederlanden verzorgt dat met een addendum bij de overeenkomst.

Tijdstip aftrek

Voor lijfrenteaftrek geldt de voorwaarde dat uiterlijk op 31 december van het jaar waarop de aftrek betrekking heeft, wordt ingelegd op een lijfrentevoorziening, zoals een lijfrenterekening. De stakende ondernemer heeft iets meer tijd. Voorwaarde is dat binnen zes maanden na het einde van het kalenderjaar waarin de onderneming is gestaakt, wordt ingelegd op de lijfrenterekening. Bij een staking in 2022 moet de inleg dus uiterlijk 30 juni 2023 aan Nationale-Nederlanden zijn betaald.

Belaste pensioenaanspraak door uit de hand gelopen rekening-courantkrediet

Volgens Hof Arnhem-Leeuwarden heeft belanghebbende in 2013 zijn pensioenaanspraak niet afgekocht. Maar de pensioenaanspraak is in 2013 wel voorwerp van zekerheid geworden.

[Hof Arnhem-Leeuwarden 22 november 2022, ECLI:NL:GHARL:2022:10085](#)

Een man houdt alle aandelen van een BV. Hij heeft bij deze BV een pensioenaanspraak in eigen beheer. Verder heeft hij een lening bij de BV met een kredietplafond van € 2 miljoen. De lening overschrijdt in 2012 dit kredietplafond. In 2013 wordt duidelijk dat de overschrijding permanent is. Er staan geen zekerheden tegenover de lening. Daardoor is de lening onzakelijk geworden.

De inspecteur belast de pensioenaanspraak. Volgens de inspecteur is de aanspraak afgekocht dan wel voorwerp van zekerheid geworden. De man is het daar niet mee eens. Hof Arnhem-Leeuwarden stelt hem echter in het ongelijk. Er is geen sprake van afkoop, maar de pensioenaanspraak is wel voorwerp van zekerheid geworden. Het hof acht het namelijk aannemelijk dat de man zijn schuld niet kan aflossen zonder daarvoor zijn pensioenuitkeringen te gebruiken. De uitkeringen worden dan dus verrekend. Doordat aflossing alleen door verrekening kan plaatsvinden, is de aanspraak volgens het hof voorwerp van zekerheid geworden.

Belang voor de praktijk

Een lening zonder zekerheden met een plafond van € 2 miljoen? Kom daar maar eens om bij een professionele geldverstrekker! Een directeur-groootaandeelhouder (DGA) dient zakelijk te handelen met zijn BV. Naar onze mening heeft deze DGA de randen van het zakelijke opgezocht, en overschreden. Dat zijn pensioenaanspraak daardoor belast is, komt ons niet heel vreemd voor.

De zaak speelt overigens in de sfeer van de inkomstenbelasting. De inspecteur heeft zijn inkomen verhoogd met de waarde van de pensioenaanspraak. De Belastingdienst had ook kunnen kiezen voor het belasten van de aanspraak in de sfeer van de loonheffing. In dat geval zou een (naheffings)aanslag loonbelasting zijn opgelegd aan de BV.

De man heeft gesteld dat de aanspraak al in een eerder jaar belast had moeten worden. Het hof concludeert dat dit niet zo is. Maar als deze stelling wel juist zou zijn geweest, had dit de man naar onze mening niet kunnen helpen. Dan zou namelijk [art. 10 lid 4 Wet LB 1964](#) hebben gegolden: “Tot het loon behoren uitkeringen en verstrekkingen ingevolge een tot het loon behorende aanspraak voor zover de aanspraak in afwijking van hetgeen bij of krachtens deze wet is bepaald, bij de bepaling van de verschuldigde belasting niet als loon in aanmerking is genomen.” Deze bepaling biedt voor de Belastingdienst (onbepakt) de mogelijkheid om in het verleden ten onrechte onbelast gebleven aanspraken alsnog in de heffing te betrekken in een later belastingjaar.

Niet samenwonende gehuwden zijn elkaars fiscaal partner

De fiscale definitie van het partnerbegrip wordt bepaald door de wet, niet door de wijze waarop de belastingplichtigen hun gezinsleven vormgeven.

[Rechtbank Zeeland-West-Brabant 1 november 2022, ECLI:NL:RBZWB:2022:6321](#)

Man en vrouw zijn gehuwd, maar leven in twee aparte woningen en staan op twee aparte adressen ingeschreven in de basisadministratie. Zij voeren ieder een eigen huishouding. Zij hebben geen verzoek ingediend tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed. Man en vrouw doen voor het jaar 2018 apart van elkaar aangifte inkomstenbelasting. Zowel de man als de vrouw geven de woning waar ze verblijven op als eigen woning. De inspecteur stelt dat sprake is van fiscaal partnerschap en dat daarom maar sprake kan zijn van één eigen woning op grond van [art. 3.111 lid 8 Wet IB 2001](#). Omdat de man eerder aangifte heeft gedaan geldt zijn woning als eigen woning. Omdat er geen keuze is gemaakt hoe groot ieders aandeel is in de eigen woning wordt dit volgens [art. 2.17 lid 3 Wet IB 2001](#) bepaald op 50% voor de man en 50% voor de vrouw. De man is het hier niet mee eens. Hij is van mening dat sprake is van een individuele belastingplicht bij een gescheiden huishouden en geeft aan dat het doel van het huwelijk puur is ingegeven door de zorgplicht voor het in standhouden van elkaars grafrechten na overlijden.

De rechtbank volgt de inspecteur. Man en vrouw zijn met elkaar gehuwd. Op grond van de bepalingen van [art. 5a lid 1 en 4 AWR](#) en [art. 1.2 Wet IB 2001](#) zijn de man en de vrouw fiscaal partner.

Belang voor de praktijk

Voor de belastingheffing geldt als beginsel wat er in de wet staat. Al geeft een belastingplichtige een andere invulling aan het begrip huwelijk dan te doen gebruikelijk, dan nog heeft hij zich te schikken naar de uitgangspunten die de wetgever heeft gekozen en de fiscale rechtsgevolgen die hieraan zijn verbonden. Over de rechtvaardiging hiervan is eerder al een procedure gevoerd, [Hoge Raad 13 april 2018, ECLI:NL:HR 2018:429](#). Volgens deze uitspraak is het niet aan de rechter om te treden in de politieke afwegingen en keuzes van de wetgever, en de rechter mag de innerlijke waarde of billijkheid van de wet niet beoordelen ([art. 11 Wet algemene bepalingen](#)).

Het is natuurlijk de vraag of de zorgplicht voor het in standhouden van de grafrechten niet op andere wijze had kunnen worden ingevuld.

Nieuwsbrief Fiscaal Juridische Actualiteiten

De Nieuwsbrief Fiscaal Juridische Actualiteiten wordt verzorgd door Nationale-Nederlanden Bank en Nationale-Nederlanden Levensverzekering Maatschappij.

Redactie

Gerda Lagarde - Ferd Beukers - Hans IJskes - Maarten van Mierlo - Ruben Stam

Wilt u opgenomen worden op de verzendlijst of wenst u de nieuwsbrief niet meer te ontvangen? Stuur dan een e-mail naar fja@nn.nl.

Voor eventuele onjuistheden aanvaarden wij geen aansprakelijkheid.

© 2022 Nieuwsbrief Fiscaal Juridische Actualiteiten - Nationale-Nederlanden